

DECLARACIÓN DE IMPACTO AMBIENTAL DA ACTUALIZACIÓN DO PROXECTO DE EXPLOTACION DA CONCESIÓN DERIVADA DO PERMISO DE INVESTIGACIÓN “SAN RAFAEL Nº 2946”, NOS CONCELLOS DE TOURO E O PINO (A CORUÑA), PROMOVIDO POR COBRE SAN RAFAEL S.L. (2017/0084).

A Dirección Xeral de Calidade Ambiental e Cambio Climático en base a súas competencias para resolver este expediente ambiental segundo o Decreto 42/2019, de 28 de marzo, polo que se establece a estrutura orgánica da Consellería de Medio Ambiente, Territorio e Vivenda e de conformidade coa proposta que a continuación se transcribe:

1. TRAMITACIÓN

Primeiro.- O 12 de maio de 2017 recíbese da Xefatura Territorial da Consellería de Economía, Emprego e Industria, como órgano substantivo, a documentación inicial do proxecto cara a iniciar a tramitación ambiental correspondente.

Segundo.- O 18 de xullo de 2017 recíbese por parte do mesmo órgano documentación complementaria do proxecto presentada polo promotor.

Terceiro.- O 26 de xullo de 2017 comunícase ao órgano substantivo a cualificación ambiental do proxecto e os organismos aos que, de conformidade co establecido no artigo 37 da Lei 21/2013, do 9 de decembro, de avaliación ambiental, considérase que, como mínimo, deben ser consultados:

- a) Dirección Xeral de Patrimonio Cultural
- b) Augas de Galicia
- c) Dirección Xeral de Patrimonio Natural
- d) Instituto de Estudos do Territorio.
- e) Dirección Xeral de Ordenación do Territorio e Urbanismo.
- f) Dirección Xeral de Gandería, Agricultura e Industrias Agroalimentarias.
- g) Dirección Xeral de Planificación e Ordenación Forestal
- h) Dirección Xeral de Saúde Pública
- i) Instituto Xeolóxico e Mineiro de España (IGME)
- j) Concellos de Touro e O Pino
- k) Sociedade Galega de Historia Natural
- l) Federación Ecoloxista Galega
- m) Sociedade Galega de Ornitoloxía.

Cuarto.- O 25 de agosto de 2017 publícase no DOG nº 161 a resolución do 18 de agosto de 2017, da Xefatura Territorial da Coruña, pola que se somete a información pública a actualización do proxecto de explotación, plan de restauración e estudo de impacto ambiental da concesión San Rafael nº 2946.

Quinto.- O 17 de outubro de 2018, recíbese o expediente de conformidade co establecido no 39.1 da lei 21/2013 (antes da súa modificación pola lei 9/2018).

Sexto.- O 12 de novembro de 2018 requírese ao órgano substantivo, suspendendo a tramitación por un prazo máximo de 3 meses, os informes das Direccións de Patrimonio Natural e de Patrimonio Cultural así como o de Augas de Galicia, que non se recibiron, con obxecto de completar o expediente, lembrándolle a necesidade de

dar cumprimento ao establecido no artigo 37.5 da Lei 21/2013, segundo o cal o órgano substantivo debe por a disposición das administracións públicas afectadas e persoas interesadas aquela outra información distinta da prevista no apartado 3 deste artigo que solo poida obterse unha vez expirado o período de información pública ao que se refire o artigo 36, e que resulte relevante aos efectos da decisión sobre a execución do proxecto.

Sétimo.- O 11 de febreiro de 2019, en resposta ao escrito anterior, o órgano substantivo remite nova documentación incluíndo os informes mencionados.

Oitavo.- O 1 de marzo de 2019 requírese, a través do órgano sustantivo e en virtude do indicado na Lei 9/2018 do 5 de decembro, que modifica a Lei 21/2013, documentación en materia de prevención de riscos derivados de accidentes graves ou catástrofes, dado que aqueles proxectos cuxa avaliación se iniciou entre o 17 de maio de 2017 e o 7 de decembro de 2018 débense someter a unha revisión adicional con carácter previo á emisión da DIA, co fin de adaptalos ás previsións da Directiva 2014/52/UE, entre as que se inclúen unha análise sobre a vulnerabilidade dos proxectos ante accidentes graves ou catástrofes. Así mesmo requírese a documentación acreditativa de ter posto ao dispor das administracións públicas afectadas e persoas interesadas a documentación incorporada ao expediente desde a finalización do trámite de IP para a súa consideración, suspendendo novamente o prazo para a emisión da declaración.

Noveno.- O 21 de xuño de 2019 o órgano substantivo remite o informe da Dirección Xeral de Emerxencias e Interior da Xunta de Galicia.

Décimo.- O 1 de xullo de 2019 recíbese documentación complementaria do órgano substantivo para dar cumprimento ao requirimento realizado o 1 de marzo de 2019, remitindo a documentación acreditativa de ter posto a disposición das administracións públicas afectadas e as persoas interesadas a nova documentación incorporada ao expediente de avaliación ambiental, dende a finalización dá fase de información pública. Así mesmo recíbense novos informes de Augas de Galicia e da Dirección Xeral de Patrimonio Natural.

Undécimo.- O 18 de xullo de 2019, comunícaselle ao órgano substantivo a necesidade de completar o requirido en diversos informes preceptivos emitidos durante o período de consultas.

Duodécimo.- O 24 de xullo de 2019 recíbese un escrito do defensor do pobo suxerindo unha serie de recomendacións para a avaliación ambiental, que se contesta a través da Subdirección de coordinación ambiental o 21 de agosto de 2019.

Décimo terceiro.- O 27 de agosto de 2019 recíbese nova documentación, remitida polo órgano substantivo, presentada pola empresa en resposta a informes emitidos por organismos sectoriais.

Décimo cuarto.- O 14 de novembro de 2019 recíbese de industria nova documentación incluíndo acordos de varios concellos e ratificación dos informes da Dirección Xeral de Ordenación do Territorio e Urbanismo, da Dirección Xeral de Planificación e Ordenación Forestal e do Instituto de Estudos do Territorio.

Décimo quinto.- O 4 de decembro de 2019 recíbese o informe emitido pola Dirección Xeral de Patrimonio Natural remitido polo órgano substantivo.

Décimo sexto.- O 10 de decembro de 2019 recíbese o informe emitido por Augas de Galicia e remitido polo órgano substantivo.

Décimo sétimo.- Os días 18 e 23 de decembro de 2019, e, o día 20 de xaneiro de 2020, recíbese, respectivamente, documentación de alegacións presentada polo promotor en contestación ao manifestado nos informes de augas e un documento de alegacións presentado por Verdegaiia en contra do proxecto.

2. CARACTERÍSTICAS DO PROXECTO

O proxecto de explotación propón o reinicio da extracción de mineral de cobre na concesión de explotación San Rafael nº 2946, situada nos concellos de Touro e O Pino.

O xacemento explotouse parcialmente entre os anos 1973 e 1987, período no que se extraeron 23 Mt de mineral de cobre nas curtas de Bama, Arinteiro, Vieiro e Brandelos. A explotación realizouse mediante minería ao descuberto, por banqueo descendente, empregando perforación e voadura, carga e transporte á planta de tratamento para trituración, moenda, flotación e produción final de concentrado de cobre.

Contéplase a explotación de cinco sectores (Bama- Brandelos, Arinteiro, Vieiro, Monte das Minas e Arca) incluíndo dez curtas. Supón a mobilización de 267,1 Mt de material, dos que 102,7 Mt son mineral cunha lei media do 0,41% de Cu e 164,4 Mt de estéril, obténdose ao longo da vida do proxecto un total de 422.885 t de Cu Metal, das que se recuperarán 356.464 t.

A vida da explotación proxectada é de 15 anos (13 anos de explotación mineira e dúas máis de produción e rehabilitación), a un ritmo de produción de 5 Mt durante os tres primeiros anos e de 8 Mt durante os seguintes. A recuperación do mineral realizarase na nova planta de tratamento proxectada anexa á explotación.

A explotación comeza na zona de Arinteiro (anos 1 a 3), Vieiro (anos 1 a 5), Monte das Minas (anos 1 a 4), Arca (anos 2 a 13) e Bama- Brandelos (anos 3 a 12). O Proxecto contempla catro tipos de estériles:

- Potencialmente xeradores de augas ácidas (PAG)
- Estériles non xeradores de augas ácidas (NAG)
- Estériles procedentes da retirada de terra vexetal (que serán reutilizados para a restauración)
- Estériles de planta.

Os estériles de planta teñen dous destinos: un depósito de estériles de flotación construído en ladeira e que operará desde o ano cero ata o ano 4, para ser restaurado a continuación, e outra instalación de carácter mixto, aproveitando o oco mineiro, curtas de Arinteiro e Vieiro, que contará tamén cun dique, que permitirá alcanzar o volume do depósito de estériles de planta previsto ata o final de vida da explotación.

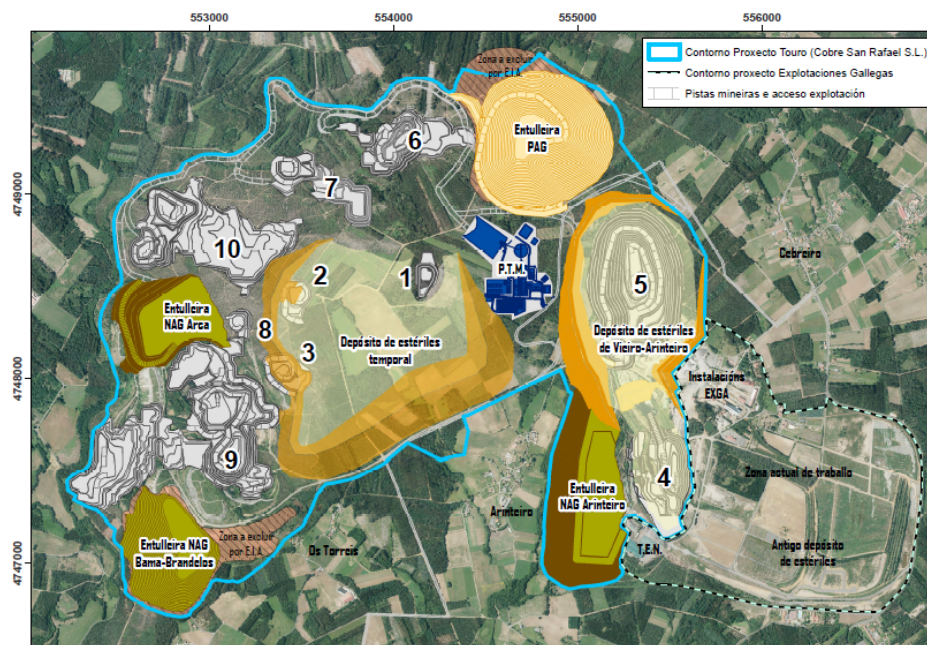
Os estériles de mina empregaranse principalmente para o recheo dos ocos explotados, minería de transferencia, e de forma secundaria, en vertedoiros: un único vertedoiro PAG encapsulada e tres vertedoiros NAG.

Contéplase a canalización das augas pluviais cara aos seus leitos naturais. As augas de proceso xestiónanse en circuíto pechado, entre a planta de procesado e os depósitos de estériles. Proxéctase a construción dunha planta de tratamento de augas dimensionada para 2.25 Hm³/ano, para acondicionar as augas sobrantes.

Finalmente, prevese a restauración progresiva, sempre que o desenvolvemento dos labores o permita.

A LAT aérea prevista no proxecto inicial, executarase finalmente de forma separada por Unión Fenosa e será subterránea.

3. RESUMO DAS ALEGACIÓNS PRESENTADAS

- Cámara Oficial Mineira de Galicia: solicita que se autorice a reactivación da mina de Touro debido ao positivo impacto a nivel social e económico en toda Galicia, ao impulso na creación de emprego e aos beneficios do plan de restauración ambiental para a contorna do xacemento de Touro.
- Corporacións municipais de Boiro, Oleiros, Sada e Teo, entre outras: Instan á desestimación da autorización, xa que consideran que o proxecto non garante a calidade das augas da cunca do río Ulla e, polo tanto, afectará á riqueza pesqueira e marisqueira da ría de Arousa.
- Corporación municipal de Lalín: Oponse á posibilidade de que se empreguen as instalacións de Botos como terminal de carga para dar servizo á mina, e dá traslado do seu rexeitamento ao proxecto.
- Corporación municipal de Monterroso: manifesta o seu rexeitamento á concesión de autorización en base ao impacto ambiental do proxecto, e solicita que se promova una completa restauración da antiga explotación.
- Grupo municipal do BNG de Touro: Solicita a non concesión da autorización ambiental ao proxecto, argumentando riscos para a saúde o medio ambiente e o medio socioeconómico.
- Particulares (3 tipos de alegación subscritas por 1163 asinantes en total): En conxunto, as alegacións particulares indican -como conclusión xeral- que as supostas vantaxes socioeconómicas da reapertura da mina (postos de traballo) non compensan os seus custos ambientais, e que os concellos afectados viven fundamentalmente do sector primario e terciario, que se verán moi afectados. Outro grupo de alegacións alude á ausencia dun Plan sectorial da minería de Galicia ou á indebida aplicación do art. 40.2 da lei de avaliación ambiental na tramitación do expediente.

Ademais preséntanse os seguintes documentos técnicos:

Actuación en Cauces - Juan José Carrasco
 Desvío de Cauces - Assio Ingenieros
 Acuerdo de la Agencia Estatal de Seguridad Aérea
 Balance de Aguas - Novotec
 Informe de Materiales Radioactivos Asociados al Cobre - EPDM
 Localización Geográfica de los Elementos Significativos - ASSIO Ingenieros
 Caracterización de Colas de Flotación del Proyecto Touro - AGQ
 Plan de Muestreo y Ensayos de Laboratorio - Golder Associates
 Planos Medio Biótico de la Mina de Touro - Alberto Alcántara, U. de Vigo

Estudio Socio-económico del entorno del Proyecto Touro - Aureliano García
Identificación y Localización del Hábitat 4020* en Monte Minas - Mónica Souto
Análisis de la Hidrología e Hidroquímica - Ricardo Juncosa y Jorge Delgado
Caracterización Hidroquímica del Lago de Vieiro- Ricardo Juncosa y Jorge Delgado
Estado Químico del Ulla, Lañas y Brandelos - Felipe Macías
Modelo Hidrodinámico de Transporte Conservativo del Lañas y Brandelos - Ricardo Juncosa, Jorge Delgado
Origen del Contenido en Cd de las aguas del Proyecto Touro - Daniel Arias
Contenido y Metodología para Plan de Emergencia Interior - ASSIO Ingenieros
Evaluación de la Seguridad de la Presa de Estériles del Proyecto Touro - Leandro R. Alejano
Informe Geotécnico Balsa Estériles - Terratec
Contenido en As, Ni, Cd, y Pb en el Yacimiento de cobre de Touro - Daniel Arias
Estudio de Diagnóstico Ambiental Atmosférico. Fases de Construcción y Operación - Meteosim
Informe sobre Usos y Clasificación de los Terrenos Afectados por la Mina de CSR - Applus
Medidas Compensatorias para los Abastecimientos de Agua - Ricardo Juncosa y Jordi Delgado
Creación del Primer Parque de Estudio de Organismos Extremófilos - Felipe Macías
Recuperación y Conservación de Hábitats. La Casa de los Brezos - Felipe Macías
Análisis de Sensibilidad sobre el Estudio de Viabilidad del Proyecto Touro - César Sánchez
Caracterización de Residuos del Proyecto Touro. Características Toxicológicas - AGQ
Estudio de Afecciones Hidrodinámicas en los Cursos Fluviales del Entorno de la Mina de Touro - GEAMA
Árboles de Sucesos de los Escenarios Accidentales con Riesgo Moderado y Propuestas de Gestión - Novotec
Caracterización Ecológica del Arroyo Pucheiras y Rego das Minas - Applus
Evaluación del Estado Ecológico de las Aguas Mediante Macroinvertebrados - Luis Enrique Tapia
Propuesta de Delimitación del Contorno de Protección de las Mámoas de Pena Alta - Antón Malde
Informe Contestación a ICOMOS - Antón Malde
Resposta ao informe elaborado por Steven H. Emerman - Leandro R. Alejano

As principais cuestións das **alegacións** e **documentos técnicos** achegados son:

XENERALIDADES DO PROXECTO

1. Fragmentación do proxecto e previsións de expansión futuras.
2. O proxecto non consiste en minería de transferencia, trátase de megaminería, non debendo autorizarse unha explotación máis aló das actuais curtas abertas.
3. Debe obrigarse á empresa a constituír unha garantía financeira para facer fronte a accidentes ou peche anticipado.
4. Baixa calidade do proxecto e dos seus asinantes, así como falta de claridade nas responsabilidades empresariais do mesmo.
5. O EsIA non atende á súa finalidade xa que non manexa adecuadamente alternativas, ademais, non ten autoría.
6. Baixa calidade do Proxecto e dúbidas coa súa rendibilidade; a promotora non posúe capacidade para levalo a cabo. Este ten que ser avalado polo IGME e CEDEX.
7. O deseño das froas operativas é moi inferior ás necesarias.
8. Hase de incluír unha xustificación do emprego de MTD, aforro enerxético, auga e consumo de recursos naturais.

AUGAS E VIXILANCIA AMBIENTAL

1. Afección xenérica ás augas superficiais e subterráneas.
2. Afección ás captacións de auga, traídas municipais e/ou mananciais.
3. Dúvidas coa cuantificación de auga necesaria para a explotación e a súa obtención.
4. Drenaxes ácidas de mina (DAR): Infravaloración do problema, esixencia de maior detalle do sistema de drenaxe e do tratamento destas augas. A canle perimetral proxectada é insuficiente e non recolle todas as áreas da explotación.
5. O Plan Vixilancia post-clausura non é aclaratorio. Dúvidas con que se vaia a levar a cabo. A vixilancia e tratamento de augas ten que garantirse mediante séculos. Teñen que definirse correctamente os parámetros de control.
6. Planta de Tratamento de Augas (PTA): Insuficiencia da mesma, o tratamento con cal non garante a eliminación de todos os metais pesados. Requírese un proxecto detallado da mesma, os verquidos e os efectos destes.
7. Desvíos de canles: Afeccións destas obras, esixencia de proxecto detallado e expropiacións asociadas.
8. Incluír un Plan de Vixilancia Ambiental detallado e un Proxecto de Abandono.
9. Ausencia dun estudo do estado preoperacional / estado 0 dos sistemas acuáticos.
10. Os períodos de retorno considerados teñen que ser de 100 ou 500 anos.
11. Ausencia de estudo hidroxolóxico e xeotécnico para identificar fontes, leitos e cursos de auga.
12. Efectos da explotación sobre o cambio climático.

XESTIÓN DE RESIDUOS

1. Risco de falla moi alta do DET (Depósito de estériles temporal) e doutras instalacións de residuos mineiros, así como excesiva proximidade a núcleos de poboación.
2. NAG-PAG: A análise sobre a marcha non é garantía suficiente. Os materiais NAG tamén poden xerar drenaxes ácidas, polo que todos os vertedoiros deberían ser tratados como PAG. Dúvidas coa disposición de material PAG baixo o nivel freático.
3. Dúvidas coas propostas de encapsulación e a vida útil dos materiais de impermeabilización (xeomembrana e xeotextil).
4. Impacto paisaxístico do Proxecto, concretamente do depósito de estériles temporal.
5. Informe de S. EMERMAN sobre a avaliación do plan de almacenamento de estériles.

SAÚDE PÚBLICA

1. Impacto xenérico sobre a saúde pública, fundamentalmente, por produtos químicos perigosos utilizados no proceso mineiro.
2. Solicitude dun informe sobre patoloxías perigosas para a saúde derivadas da minería, así como un estudo radiolóxico e outro epidemiolóxico, previos á explotación.

PASIVOS AMBIENTAIS

1. Esixencia de restauración da zona non realizada na anterior explotación antes de someter a trámite a nova proposta extractiva.
2. Ausencia de solución para o rego Portapego e a balsa de Angumil.
3. Baleirado do lago de Vieiro: Definición concreta do proceso, depuración e destino das augas.

SOCIOECONÓMICO

1. Afección a núcleos de poboación: Efectos das voaduras e instalacións de residuos mineiros. Produción de vibracións, po, ruído e cheiro. Medidas insuficientes.

2. Incompatibilidade co sector primario (impacto sobre o solo). Afección a explotacións gandeiras, agrícolas e forestais, ao quedar sen terras de labor e/ou subministración de auga.
3. Destrución do tecido socioeconómico da zona, empobrecemento e despoboamento. Doutra banda, diminución e erros no cálculo da renda local.
4. As cifras de emprego estimadas, ademais de ser contraditorias en varios informes, son dificilmente asimilables á realidade. Debería haber preferencia por contratar veciños da zona.
5. Deben contemplarse beneficios económicos que compensen os prexuízos que causará o proxecto, ademais de programas de formación e diversificación.
6. Rexeitamento social do Proxecto e descoñecemento en detalle do mesmo.

REDE VIARIA

1. Afección a vías de transporte polo fluxo de camións, non contemplándose a restauración destas vías.
2. Destrución de vías públicas de concentración parcelaria.

RESTAURACIÓN

1. Requírese maior investimento e persoal para as labores de restauración. Tampouco se resolve o problema dos pasivos ambientais futuros.
2. Non se indican os volumes de terra vexetal e tecnosolos a empregar, cuxa utilización en labores de restauración non está testada. Tampouco se explica que se fará cos tecnosolos xa estendidos na actualidade.
3. As labores de peche e clausura teñen que ser realizadas con materiais alleos á explotación, garantindo o seu carácter non lixiviable.

FLORA E FAUNA

1. Afección xenérica a flora e fauna por contaminación do aire/augas/po, así como á hábitats de interese comunitario.
2. Ausencia dun inventario do medio biótico e dun plan de erradicación de especies invasoras.
3. Afección a zona Ulla-Ría de Arousa, coas implicacións económicas que conleva.
4. Informe da Asociación DROSER, sobre os morcegos na mina de Touro.

PATRIMONIO CULTURAL

1. Afección ao Camiño de Santiago: proximidade, ruído, po, paisaxe, etc.
2. Afección a elementos arqueolóxicos (Camiño do Vinte, Camiño Quión-Arca, muíños, Castro de Copa, miradoiro de O Marco, etc.).
3. Informe de ICOMOS sobre posibles incidencias da mina de cobre de Touro en relación ao Camiño de Santiago.
4. Informe da Fraternidade Internacional do Camiño de Santiago.

TRAMITACIÓN DO PROXECTO E DECLARACIÓN DE IMPACTO AMBIENTAL

1. Solicitude de DIA negativa en vista aos informes sectoriais emitidos.
2. Ausencia de resposta aos informes sectoriais nos prazos establecidos, ausencia de respostas a algúns informes e/ou alegacións, repetición de documentación e contradición de informes.
3. Solicitude de caducidade do procedemento por erros de solicitude e/ou tramitación do expediente.

4. CSR ten intención de obter unha DIA favorable con numerosos condicionantes que logo incumprirá.
5. Informe do Defensor do Pobo.

PLANS DE EMERXENCIA

1. O Plan de Emerxencia Interior xera dúbidas.
2. Realizar un plan de emerxencia para o caso de falla das instalacións de residuos mineiros.

OUTROS

1. Estudo xeotécnico: Os noiros calculados son máis inclinados do esixido.
2. Solicitud de remisión de información variada por varios alegantes.
3. Garantir que os recursos materiais a utilizar serán de nova adquisición e primeira calidade.
4. A análise de riscos realizada é insuficiente.

4. RESUMO DAS CONSULTAS

Relación de consultados	Resposta recibida
Concello de Touro	SI
Concello de O Pino	SI
Dirección Xeral de Patrimonio Cultural	SI
Dirección Xeral de Patrimonio Natural	SI
Dirección Xeral de Ordenación do Territorio e Urbanismo	SI
Instituto de Estudos do Territorio	SI
Dirección Xeral de Gandería, Agricultura e Industrias Agroalimentarias	SI
Dirección Xeral de Planificación e Ordenación Forestal	SI
Dirección Xeral de Saúde Pública	SI
Dirección Xeral de Emerxencias e Interior	SI
Augas de Galicia	SI
Instituto Geológico y Minero de España (IGME)	SI
Federación Ecoloxista Galega	SI
Sociedade Galega de Historia Natural	SI
Sociedade Galega de Ornitoloxía	NO

Do contido das **consultas** recibidas cabe destacar as seguintes consideracións:

A **XEFATURA TERRITORIAL DA CONSELLERÍA DE ECONOMÍA, EMPREGO E INDUSTRIA**, Servizo de Enerxía e Minas, no seu informe de data outubro de 2018, realiza unha exposición cronolóxica de feitos e de documentación presentada por Cobre San Rafael S.L., ademais de facer un breve resumo do Proxecto de Explotación, do Plan de Restauración e do EsIA realiza un resumo dos informes e contestacións recibidas

polos diferentes organismos e conclúe que o proxecto de explotación da concesión da explotación “San Rafael” axústase basicamente ao esixido pola lexislación vixente.

O **CONCELLO DE TOURO** no seu primeiro informe de outubro de 2017 manifesta deficiencias relacionadas coa regulación de distancias mínimas, drenaxe ácido, planos, orzamentos, instalacións, información pública, captacións de auga, depósito de estériles, PAG-NAG, drenaxe de pistas, xestión de lodos da depuradora e xestión de augas limpas-escorrentía.

No seu segundo informe indica que, segundo el PXOM, a zona de explotación corresponde a solo rústico de especial protección agraria, solo de especial protección forestal e solo rústico sen protección especial, sendo a actividade mineira un uso compatible con todos eles. Igualmente, indica a necesidade de asegurar as subministracións de auga e unhas condicións de vida adecuadas a todos os habitantes.

O **CONCELLO DE O PINO** en fecha outubro de 2017 considera necesario completar o proxecto, fundamentalmente nos seguintes aspectos: Afección a captacións de auga, control de calidade e tratamento das augas superficiais, plan de Restauración, estudo previo de calidade hidroxioquímica e corrección de impactos pasados, detalle da metodoloxía de diferenciación PAG/NAG.

En novembro de 2019 emite un segundo informe onde trata unha serie de aspectos cuxo detalle ou deseño definitivo queda aprazado á fase de proxecto construtivo, recolle os principais aspectos incluídos no informe de alegacións de outubro de 2017 e termina concluíndo no informe do 2019 que en liñas xerais considérase que a documentación presentada planifica ou cumpre os requisitos establecidos no informe Municipal de alegacións de 2017.

O **INSTITUTO GEOLÓGICO Y MINERO DE ESPAÑA** no seu informe de xaneiro de 2018, conclúe que é suficiente o coñecemento xeolóxico dos xacementos acadado, pero que debe intensificarse o estudo hidroxioolóxico (estudo de puntos de auga, de aproveitamentos, de afeccións ás augas subterráneas, en definitiva, estudo das afeccións tanto en calidade como en cantidade), así como una descrición específica do funcionamento do estanque de augas recuperada e incluírse o aspecto hidroxioolóxico nos plans de Vixilancia Ambiental.

Destaca a viabilidade tanto técnica como económica da planta de tratamento.

A **DIRECCIÓN XERAL DE GANDERÍA, AGRICULTURA E INDUSTRIAS AGROALIMENTARIAS**, expón que é unha zona especialmente gandeira, con unha posible repercusión na gandería, perda de augas de subministro, da súa calidade, perda de superficie gandeira e repercusión nos custes, contaminación por po, repercusión das voaduras no benestar animal, e a través do **Servizo de Sanidade e Producción Vexetal**, no seu informe de data setembro de 2017, efectúa precisións sobre solos empregados na revexetación, abonos e control fitosanitario.

A **DIRECCIÓN XERAL DE PLANIFICACIÓN E ORDENACIÓN FORESTAL** indica no seu informe de febreiro de 2018 que non se atopan afeccións a montes veciñais en man común ou de xestión pública, sendo o concello de O Pino unha zona de marcado carácter e vocación forestal, mentres que o Concello de Touro é unha zona de carácter agroforestal. Conclúe que unha explotación mineira ao descuberto constitúe un uso non contemplado na lexislación sectorial aplicable ao solo rústico de especial protección forestal, polo que non resulta compatible. O 14 de outubro de 2019 o director xeral de planificación e ordenación forestal remite de novo o informe indicando que é favorable.

O **INSTITUTO DE ESTUDOS DO TERRITORIO** no seu primeiro informe de novembro de 2017 fai un resumo das consideración legais e técnicas do proxecto, concluíndo que entre a documentación presentada se inclúe un Estudo de Impacto e Integración Paisaxística que cumpre coa normativa de aplicación. Non considera especialmente intenso o impacto sobre a paisaxe, e considera suficientes as medidas correctoras propostas. Nun segundo informe de data outubro de 2019 o menciona que órgano substantivo confirma que o EIIP do proxecto non sufriu ningunha modificación, e que o dito documento xa foi obxecto de informe por parte deste departamento polo que, pode considerarse válido o informe emitido, reiterándose, polo tanto, as cautelas apuntadas no mesmo.

A **DIRECCIÓN XERAL DE ORDENACIÓN DO TERRITORIO E URBANISMO** expón nun primeiro informe de data febreiro de 2018, que á vista do Plan Xeral de Ordenación Municipal do Concello de Touro, as parcelas afectadas teñen todas a catalogación de solo rústico coas súas diferentes categorías. En todo caso, no solo rústico de especial protección será necesario obter a autorización ou o informe favorable do órgano que teña a competencia sectorial correspondente con carácter previo á obtención do título habilitante municipal ou da autorización autonómica nos casos en que esta sexa preceptiva. Nun segundo informe de data setembro de 2019 a Dirección xeral de ordenación do territorio e urbanismo ratifícase no seu primeiro informe.

A **DIRECCIÓN XERAL DE SAÚDE PÚBLICA** no seu informe de novembro 2017 realiza as seguintes valoracións: Require maior detalle no estudo dos usos da auga, fundamentalmente dende a perspectiva dos abastecementos. Riscos radiolóxicos. Presión sonora e calidade do aire durante a operación. Molestias das voaduras. Valora a ausencia de risco para o medio ambiente dos produtos químicos empregados na planta de tratamento, pero centra o risco no seu manexo, no ámbito da prevención de riscos laborais. Plan de Vixilancia ambiental: procedementos de mantemento e inspección, acceso da poboación á información ambiental. Finalmente fai diversas consideracións no ámbito competencial doutros organismos.

A **DIRECCIÓN XERAL DE EMERXENCIAS E INTERIOR** no seu informe de xuño 2019 sinala que, dadas as características das instalacións de estériles de planta previstas presentadas pola empresa, fará que sexan clasificada como de categoría A, de acordo co establecido no punto 1 a) do Anexo II do RD. 975/2009. Este feito implicará que esta Dirección Xeral deba elaborar un Plan de Emerxencia Exterior. Previa a esta elaboración, o titular da explotación deberá cumprimentar e presentar ante o órgano competente o establecido nos artigos 37, 38 e 39 do Real decreto 975/2009, de 12 de xuño, sobre xestión dos residuos das industrias extractivas e de protección e rehabilitación do espazo afectado por actividades mineiras.

A **DIRECCIÓN XERAL DE PATRIMONIO CULTURAL** nun primeiro informe de data outubro de 2017 solicitan a realización dunha prospección arqueolóxica e dunha cartografía dos bens de patrimonio cultural.

No segundo informe de outubro de 2018 se recollen as conclusións expostas nos diferentes informes remitidos polo promotor, se analizan os elementos dos catálogos dos PXOM dos concellos de Touro e o Pino e se menciona o Camiño de Santiago, sinalando a non afección ao trazado nin ao seu ámbito de protección, incluíndo unha análise das concas visuais do patrimonio cultural do entorno e o Camiño de Santiago.

No informe se emiten unha serie de conclusións relacionadas con elementos do patrimonio cultural: Protección do Castro de Copa desprazando a entulleira 3; Modificación da explotación Mineira para deixar fóra as Mámoas de Pena Alta e o Camiño de Quión a Arca; Ao comezo da explotación, presentar planimetría detallada dos Muíños de Ferradal, d'Armida e dos Ares; Repoñer na fase de restauración o Camiño de Rosas-Loxo-San Sadurniño; Medidas de seguridade viaria para non afectar aos peregrinos no cruce do Empalme.

Asemade, indica, se engadirán na DIA as seguintes condicións: Presentar proxecto arqueolóxico de control e seguimento (conforme a Lei 5/2016) previo ao comezo; como anexo se incluírá un plano coas zonas de risco arqueolóxico cos elementos identificados e o seu contorno de protección así como as zonas obxecto de control e seguimento.

AUGAS DE GALICIA, emitiu un primeiro informe, coa data 07/08/2018, no que puxo de manifesto a insuficiencia da documentación aportada; emitíndose tras o envío de determinada documentación, un informe complementario coa data 07/02/2019; finalmente, tras o análises da documentación aportada polo promotor en resposta aos informes anteriores, Augas de Galicia emite o día 09 de decembro do 2019 un “Informe Final dentro do trámite de avaliación de impacto ambiental ordinaria”

Neste último informe de Augas de Galicia, recibido no Servizo de Avaliación Ambiental de Proxectos o 10/12/2019, expóñense as seguintes consideracións sobre o proxecto de referencia respecto ás competencias do Organismo de Bacía en materia de xestión e protección do dominio público hidráulico; calidade das augas; vertidos e planificación hidrolóxica:

Respecto ás afeccións á rede fluvial, referencia o informe que no ámbito de actuación do proxecto existen oito cursos fluviais, identifícanse as afeccións directas a ditos cursos e fanse consideración sobre as mesmas, así como outras afeccións á rede fluvial dentro do ámbito de actuación e mesmo fora del, relacionadas directamente co proxecto de explotación. Estas outras afeccións son as vinculadas cos profundos cambios morfolóxicos e dos usos do solo e cos novos balances de auga (aportada / devolta o medio natural) derivados directamente do desenrolo da actividade mineira.

Sinálase que coa execución do proxecto de explotación, tal e como está planeado, produciríanse cambios na morfoloxía do terreo que modificarían os límites e a morfoloxía das cuncas, e cambios dos usos do solo que motivarían conxuntamente unha alteración substancial dos escorrentos, incluíndo unha recondución vía drenaxes de parte dos mesmos, que unida á elevada demanda de volumes de auga xerada pola actividade mineira e ós transvases producidos entre cuncas o ser aportada nunhas (vía auga de choiva, auga subterránea, auga existente nas cortas e aportes de ríos) e devolta o medio natural, supostamente, noutras, ocasionaría importantes variacións no comportamento hidrolóxico e hidráulico da zona afectada; ademais, sinala o informe de Augas de Galicia, estas variacións non terán un carácter estático senón que iran evolucionando e mudando durante todas as fases da explotación.

Informan que estas variacións no comportamento hidrolóxico e hidráulico da zona afectada condicionarían en extremo as capacidades do sistema fluvial, no relativo os seus réximes de caudais, tanto en réximes mínimos, mantemento do réxime de caudais ecolóxicos como en réximes máximos, inundabilidade do entorno inmediato e augas abaixo, así como o comportamento das masas de auga subterránea e dos seus aproveitamentos hídricos existentes e futuros.

Faise a prevención das actuacións que non son autorizables na zona de dominio público hidráulico e na zona de servidume, e das que por afectar as características físicas dunha masa de auga superficial ou alteracións do nivel das masas de augas subterráneas non serían autorizables salvo no suposto excepcional previsto no artigo 39 do Regulamento da Planificación Hidrolóxica

Indícanse, tamén, unha serie de prevencións que deberían garantirse, relacionadas coas zonas protexidas, coas zonas inundables, e cos aproveitamentos de auga e captacións existentes .

Respecto á **calidade das augas**, dáse conta da valoración do estado das augas superficiais, incluída a valoración a 2017, no que toca ao cumprimento dos obxectivos medioambientais e das presións ou impactos detectados , do seguimento do estado das augas superficiais, da valoración e seguimento do estado das augas subterráneas, e das augas subterráneas do entorno (afección a un punto de control de calidade das augas e a unha captación subterránea para abastecemento humano).

Pormenorizan os problemas postos de manifesto no informe de 5 de febreiro de 2019 e faise unha valoración respecto da segunda subsanación de documentación pola empresa, indicando, en sínteses, unha serie de prevencións e consideracións referidas aos seguintes aspectos concretos:

Estiman inadecuada a medida compensatoria proposta por eliminación dun punto de control; precisan a imposibilidade de valorar a caracterización xeoquímica dos estériles de Touro por estar a desenvolver o estudo polo promotor, resaltando, respecto á caracterización de residuos, que a mostra EP Touro correspondente á estéril de planta clasifícase como perigoso e de toxicidade baixa.; Respecto á piscina de filtración do vertedoiro de estériles, sinalase que un incorrecto dimensionamento da mesma daría lugar a un vertido no medio receptor cun impacto ambiental non valorado; se sinala que non se pode considerar a variación do nivel freático soamente durante a duración do proxecto, senón que debe incluírse a fase de post-clausura, toda vez que o risco de afección as augas manteríase no tempo máis aló do fin da explotación; Prevé a non valoración dos puntos de vertido da escorrenta de chuvias na conca do río Lañas; da ausencia dunha localización dos humedais reactivos con tecnosolos reductores, propostos como tratamentos pasivos, ase como da ausencia de documentación que garanta a eficacia destes humedais para que o efluente de saída sexa admisible polo medio receptor.

Respecto á proposta definitiva dos puntos de vertedura, sinalan que non se valora o impacto ambiental do vertido nestes puntos sobre o medio receptor. Engaden que mantense sen esclarecer a xestión das augas durante a fase de clausura, en especial da balsa de auga fresca; que non se concretan as medidas a tomar no caso de chegar augas contaminadas á balsa, que a caracterización hidroquímica de varios cursos fluviais poderíase considerar incompleta; que non se valora que o curso fluvial Arinteiro quedaría baixo o depósito temporal de estériles, sen ser recollido dito aspecto na valoración de impacto sobre as augas do estudio ambiental; respecto á rede piezométrica, poñen de manifesto como mantense a ausencia de puntos de control na zona de Arinteiro- Vieiro, manténdose unha indefinición do impacto ambiental sobre o medio receptor do baleirado de sedimentos, imposibilitando a súa valoración; engaden que segue sen terse en conta a consideración formulada por a referida área de Augas de Galicia, de inclusión para cada captación inventariada dun punto de control de calidade das augas dentro do programa de vixilancia ambiental, e que, respecto a aspectos que puideran non contemplarse neste informe, se reiteran nas observacións realizadas en anteriores informes.

Respecto ao tratamento das augas, dende o **Área de vertidos** de Augas de Galicia considerase que o tratamento proposto para as augas residuais industriais de escorrega previo ao seu vertido ao dominio público hidráulico (implantación de humedais e emprego de tecnosolos), non se considera suficientemente acreditada a súa capacidade para adecuar as augas residuais aos límites de vertidos susceptibles de seren impostos dados os antecedentes obrantes nesa Área, se ben indícase que ese análise corresponde ao procedemento de tramitación das necesarias autorizacións de vertido .

En canto á **planificación hidrolóxica**, sinálase que no primeiro informe de 2 de abril de 2018 xa se determinaran os contidos mínimos que debería ter o estudo de impacto ambiental; ese informe reiterase o 05/02/2019. Nese informe sinalase que para evitar unha afección incompatible co mantemento das condicións e usos do medio receptor realizaranse os estudos necesarios en relación ás augas , o que é particularmente importante dado que a actuación prevé cambios significativos nas concas da aportación da rede hidrográfica da zona tanto polas cortas como polas escombres previstas, polo que son necesarios estudos de detalle que avalíen as afeccións establecendo medidas preventivas e tamén alternativas de explotación que produzan unha menor afección , menor risco de dano ambiental , menor impacto sobre o medio hídrico e un menor consumo de auga, asegurar a existencia dunha zona de ribeira funcional, que actúe como filtro ante os posibles aportes de sedimentos e que de protección xeomorfolóxica, que se analicen determinados extremos no caso de afeccións directas á rede fluvial , comprobar que non se produce acumulación de escorrentas, e para calquera obra a realizar no ámbito dun río, implicando cambios de usos do solo e modificación substancial de escorrentía, deberá aportarse a modelización hidrolóxica hidráulica que se define no artigo 38 da Normativa do Plan hidrolóxico Galicia Costa.

Sinálase que non foron xustificados aspectos sinalados no anterior informe e; no informe final de referencia, de 5 de decembro de 2019, ponse de manifesto cómo a documentación presentada polo promotor,- no que toca a información detallada sobre os estudos referidos nos informes anteriores-, volve a facerse mención a estudos xa presentados pero sen integración de resultados e conclusións, sen xustificar tampouco a existencia dunha ribeira funcional e á morfoloxía de futuras canles. Conclúese que no informe de 2 de abril de 2018 xa se sinalaran os contidos mínimos que debería ter o Estudo de Impacto Ambiental, reiterado no informe de 5 de febreiro de 2019, polo que non procede facer mais valoracións ao respecto, reiterándose de novo, en definitiva, en todo o sinalado no informe de abril de 2018.

En conclusión, no informe de Augas de Galicia, como Organismo de Bacía da Demarcación Hidrográfica de Galicia-Costa, sinálase que as súas consideracións son consideracións finais, que todas as consideracións feitas nese informe veñen determinadas pola non definición do proxecto, e que a reactivación da actividade mineira pretendida polo Proxecto de Explotación suporía unha nova presión sobre os sistemas fluviais e sobre as augas subterráneas que non pode implicar en ningún caso un novo impacto sobre o medio hídrico, sen articular medidas que, no seu caso, sexan recollidas na propia planificación hidrolóxica.

A **DIRECCIÓN XERAL DE PATRIMONIO NATURAL** no primeiro informe con data abril de 2018 conclúe que a documentación non é suficiente para a realizar a avaliación sobre o Patrimonio Natural e a Biodiversidade, informando da existencia dun risco moi elevado para as poboacións humanas próximas e ao medio ambiente, en caso de catástrofe.

Nun segundo informe con data febreiro de 2019 sinala que na documentación aportada se aprecian carencias documentais, e que quedan sen contestar algúns aspectos relevantes, non dando cobertura ao requirido.

No terceiro informe con data decembro de 2019, analiza principalmente a probabilidade de afección á ZEC Sistema Fluvial Ulla Deza (a 3,5 km ao sur), probabilidade que non foi avaliada polo promotor ao considerala inexistente. Emítense unha serie de consideracións con respecto á rotura do depósito de estériles e se indica que a análise realizada pola promotora conclúe que a probabilidade de ocorrencia dun suceso nunca é nula, se ben esta pode minimizarse a valores pouco relevantes adoptando as medidas axeitadas.

Na análise de riscos estudada pola promotora, conclúe a baixa probabilidade de ocorrencia dos escenarios de risco. Sen embargo, estes deberán ser previstos e avaliados posto que a probabilidade, aínda que baixa, non é cero. A posibilidade do desencadeamento de escenarios accidentais descritos e, en concreto, da falla de diques dos depósitos de estériles ou a incorporación de augas subterráneas contaminadas obrigan, necesariamente, a dimensionar estas continxencias fronte ás repercusións directas e indirectas sobre os elementos da biodiversidade, en particular, sobre os espazos da Rede Natura 2000.

Refírese ao recollido na normativa de aplicación en materia de patrimonio natural, respecto de que as autoridades competentes unicamente se poderán declarar de acordo co proxecto tras asegurarse de que non causará un prexuízo á integridade do espazo.

Conclúe que ao non terse definido as medidas necesarias no caso de materializarse un risco, a proposta non garante que non vaia a existir unha grave afección aos valores naturais da zona nin á integridade da ZEC Sistema Fluvial Ulla-Deza (ES1140001).

A **SOCIEDADE GALEGA DE HISTORIA NATURAL** no seu informe de data novembro de 2017 solicita que se rexeite o estudo de impacto ambiental e se elabore un novo que inclúa:

- Os datos de concentración de metais e metaloides e a clasificación de perigosidade dos residuos mineiros.

- Unha simulación dos efectos humanos, sanitarios, económicos e ecolóxicos do peor accidente posible.
- Unha análise seria e rigorosa do impacto do proxecto mineiro sobre o auga, paisaxe, especies ameazadas e espazos naturais protexidos.
- Contratación dun seguro de responsabilidade civil para facer fronte a todos os danos da cordo coa simulación do peor accidente posible.
- Non se autorice a afección sobre hábitats de conservación prioritaria na UE e especies incluídas en los catálogos estatais y autonómicos de especies ameazadas.
- Realización dunha intervención arqueolóxica previa exhaustiva independente e supervisada por a Consellería de Cultura.
- A instalación dunha rede automática de monitoreo de calidade ambiental das augas que saian da mina.

A **FEDERACIÓN ECOLOXISTA GALEGA** nun primeiro informe de data novembro de 2017 informa desfavorablemente e solicita a remisión urxente dos expedientes relativos a os dereitos mineiros e considera que se esta producindo una fragmentación artificiosa dun proxecto mineiro de dimensións maiores.

Nun segundo informe de data outubro de 2019 a Federación Ecoloxista Galega expón que non recibiu resposta pola promotora ao seu primeiro informe, e reitera o seu rexeitamento a este Proxecto.

5. PROPOSTA

A vista da documentación aportada en relación á “Actualización do Proxecto de Explotación, Plan de Restauración e Estudo de impacto ambiental da concesión de explotación San Rafael núm. 2946, da provincia da Coruña, unha vez finalizada a tramitación e tendo en conta, principalmente, as consideracións recollidas nos informes emitidos por Augas de Galicia e pola Dirección Xeral de Patrimonio Natural, conclúese que :

- A reactivación da actividade mineira prevista vai supoñer unha nova presión sobre os sistemas fluviais e as augas subterráneas, sen que se garanta que nos se vaia a producir un novo impacto negativo sobre o ciclo hídrico e sen que conste na formulación actual da avaliación practicada a necesaria conformidade da unidade competente en materia de planificación hidrolóxica do Organismo de Bacia.
- Na situación actual, o proxecto non dá resposta completa ás medidas de xestión a adoptar en caso de escenario accidental e, incluso, as medidas de prevención e xestión da continxencia parecen limitarse a xustificar que o suceso non se producirá. Por conseguinte, en caso de materializarse un escenario de risco, non se pode garantir que a actuación proxectada non produza unha grave afección aos valores naturais da zona nin un prexuízo á integridade da Zona de Especial Conservación, en diante ZEC, “Sistema fluvial Ulla-Deza”.

En conclusión, fórmase **propuesta desfavorable** á declaración de impacto ambiental de referencia, ao considerar que o proxecto da concesión derivada do permiso de investigación “San Rafael número 2946” nos concellos de Touro e do Pino, situados na provincia da Coruña, promovido por Cobre San Rafael S.L (2017/0084) non acredita a ausencia de afeccións significativas sobre o ciclo hídrico e sobre as masas de auga afectadas nin conta coa conformidade do órgano competente; nin acredita a integridade da ZEC “Sistema fluvial Ulla-Deza”.

Subdirectora de Avaliación Ambiental
Monica Pérez Medina
(Asinado dixitalmente)

RESOLVE Formular a declaración de impacto ambiental **desfavorable**, da actualización do proxecto de explotación da concesión derivada do permiso de investigación “San Rafael nº 2946”, nos concello de Touro e do Pino, situados na provincia da Coruña, promovido por Cobre San Rafael S.L (2017/0084), por non quedar acreditada a ausencia de efectos significativos sobre o medio ambiente, de conformidade co disposto no artigo 41 da Lei 21/2013, do 9 de decembro, de avaliación ambiental.

Esta declaración farase pública a través do Diario Oficial de Galicia e da páxina web da Consellería de Medio Ambiente, Territorio e Vivenda e será remitida ao órgano substantivo para os efectos oportunos.

Santiago de Compostela, na data e hora da sinatura dixital
A Directora Xeral de Calidade Ambiental e Cambio Climático

María Cruz Ferreira Costa
(Asinado dixitalmente)

